

Sygn. akt III AUa 701/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Magdalena Kostro-Wesołowska (spr.)

Sędzia SA Renata Szelhaus

Sędzia SA Agnieszka Ambroziak

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 21 sierpnia 2020 r. w W.

sprawy W. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

o odpowiedzialność za składki

na skutek apelacji W. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 maja 2018 r. sygn. akt XIV U 2176/17

oddala apelację.

Renata Szelhaus Magdalena Kostro-Wesołowska Agnieszka Ambroziak

Sygn. akt III AUa 701/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 5 września 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. orzekł o odpowiedzialności W. G. za zobowiązania (...) C. B., W. G. spółka jawna z siedzibą w W., solidarnie z C. B. oraz ww. spółką z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami za zwłokę oraz kosztami postępowania egzekucyjnego w łącznej kwocie 402.140,97 zł, w tym: na ubezpieczenia społeczne: 240.968,17 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres od 03/2013 r. do 07/2013 r., od 09/2013 r. do 10/2013 r., od 12/2013 r. do 02/2014 r., 04/2014 r., od 06/2014 r. do 04/2017 r.; 47.928 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na 5 września 2017 r.; 12.178,46 zł z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego; na ubezpieczenie zdrowotne: 61.029,57 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres od 12/2012 r. do 01/2013 r., od 03/2013 r. do 07/2013 r., od 09/2013 r. do 01/2014 r., od 03/2014 r. do 04/2017 r.; 12.185 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na 5 września 2017 r.; 3.242,70 zł z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego; Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych: 19.751,72 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres 12/2012 r., od 03/2013 r. do 07/2013 r., od 09/2013 r. do 02/2014 r., od 06/2014 r. do 04/2017 r., 3.951 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na 5 września 2017 r.; 906,35 zł z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że na podstawie dokumentów ustalił, że (...) C. B., W. G. spółka jawna w W. zatrudniała pracowników i z tego tytułu była zobowiązana do opłacania należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Ponieważ spółka nie wywiązała się z nałożonego na nią obowiązku w

sposób prawidłowy, na jej koncie powstało zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Organ rentowy ponadto podał, że w przedmiotowej sprawie stwierdzono, iż zaistniały przesłanki uzasadniające przeniesienie na W. G. odpowiedzialności za zobowiązania (...) C. B., W. G. spółka jawna, ponieważ był on współnikiem ww. spółki.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył W. G., który skarżąc decyzję w całości wniósł o jej zmianę w całości oraz ustalenie, że nie odpowiada za zobowiązania spółki, o których mowa w ww. decyzji.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od odwołującego się na rzecz organu rentowego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Postanowieniem z 24 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy zawiadomił o toczącym się postępowaniu (...) C. B., W. G. spółkę jawną w W. oraz C. B. (żaden z tych podmiotów nie przystąpił do sprawy, dopisek Sądu Apelacyjnego).

Wyrokiem z 25 maja 2018 r., sygn. akt XIV U 2176/17, Sąd Okręgowy w W. XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie W. G. (pkt 1) oraz zasądził od niego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. zwrot kosztów zastępstwa procesowego pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu (pkt 2 sentencji).

Sąd pierwszej instancji oparł swoje rozstrzygnięcie o następujące ustalenia faktyczne:

(...) C. B., W. G. spółka jawna w W. została wpisana do Krajowego Rejestru Handlowego 8 września 2004r. pod numerem KRS (...). Wspólnikami spółki są W. G. i C. B.. Przedmiotem działalności spółki jest m.in.: zakładanie stolarki budowlanej, roboty budowlane związane ze wnoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, przygotowanie terenu pod budowę.

Spółka jawna (...)C. B., W. G. zatrudniała pracowników i z tego tytułu była zobowiązana do opłacania należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Ponieważ spółka nie wywiązała się z nałożonego na nią obowiązku w sposób prawidłowy, na jej koncie powstało zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

26 maja 2017 r. organ rentowy zawiadomił odwołującego się W. G. o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie przeniesienia odpowiedzialności na niego jako współnika spółki działającej pod nazwą (...) C. B., W. G. spółka jawna z siedzibą w W. za jej zobowiązania obejmujące należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Zawiadomienie to zostało doręczone odwołującemu się 1 czerwca 2017 r.

19 lipca 2017 r. organ rentowy zawiadomił odwołującego się, że zostało zakończone postępowanie wyjaśniające prowadzone w sprawie ustalenia osób odpowiedzialnych za zobowiązania spółki (...) C. B., W. G. spółka jawna z siedzibą w W. z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz przeniesienia odpowiedzialności za zadłużenie na osoby trzecie – współników spółki zgodnie z art. 115 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja Podatkowa. 28 lipca 2017 r. odwołujący się otrzymał powyższe zawiadomienie.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy orzekł o odpowiedzialności odwołującego się za zobowiązania spółki jawnej (...) C. B., W. G., solidarnie z C. B. oraz ww. spółką z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami za zwłokę oraz kosztami postępowania egzekucyjnego w łącznej kwocie 402.140,97 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd pierwszej instancji ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych uznając, że treść dokumentów i ich forma nie budziły zastrzeżeń i wątpliwości, jak również nie ujawniły się takie okoliczności, które należałoby brać pod uwagę z urzędu, a które podważałyby wiarygodność tej kategorii dowodów i godziły w ich moc dowodową.

Sąd Okręgowy pominął dowód z przesłuchania odwołującego się w charakterze strony jako spóźniony, a nadto z uwagi na niewskazanie tezy dowodowej we wniosku dowodowym. Zarządzeniem z 12 marca 2018 r. zakresłono pełnomocnikowi odwołującego się termin 14 dni na ustosunkowanie się do odpowiedzi na odwołanie, w tym zgłoszenie wszelkich zarzutów i wniosków dowodowych pod rygorem pominięcia. Powyższe zarządzenie pełnomocnik odebrał 27 marca 2018 r. Następnie termin ten został przedłużony, na wniosek pełnomocnika odwołującego się, do 24 kwietnia 2018 r. Pełnomocnik odwołującego się w zakresie terminie nie złożył żadnych wniosków dowodowych i dopiero na rozprawie 25 maja 2018 r. wniósł o przesłuchanie odwołującego się w charakterze strony.

Zgodnie z art. 207 § 6 k.p.c. sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Pełnomocnik odwołującego się nie uprawdopodobnił, iż nastąpiła taka sytuacja.

W świetle powyższych okoliczności Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji zważył, że w odwołaniu skupiono się na trzech zarzutach. I) Pierwszy zarzut dotyczył naruszenia art. 108 § 2 pkt 2 lit. a) Ordynacji podatkowej poprzez wydanie decyzji w sprawie odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej w sytuacji, w której nie doszło do prawidłowego wydania i doręczenia decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego spółki jawnej pod firmą (...)C. B., W. G..

Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 108 § 2 pkt 2 lit. a) Ordynacji podatkowej, zgodnie z którym postępowanie w sprawie odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej nie może zostać wszczęte przed dniem doręczenia decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego, a następnie wskazał, że przepis ten nie mógł zostać naruszony, ponieważ art. 31 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, że do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio: art. 12, art. 26, art. 29 § 1 i 2, art. 33-33b, art. 38a, art. 51 § 1, art. 55, art. 59 § 1 pkt 1, 3, 4, 8 i 9, art. 60 § 1, art. 61 § 1, art. 62 § 1, 3 i 5, art. 62b § 1 pkt 2 i § 3, art. 72 § 1 pkt 1 i 4 i § 2, art. 73 § 1 pkt 1 i 5, art. 77b § 1 i 2, art. 91, art. 93, art. 93a-93c, art. 93e, art. 94, art. 97 § 1, art. 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2, 5 i 7, art. 100, art. 101, art. 105 § 1 i 2, art. 106 § 1 i 2, art. 107 § 1, 1a, § 2 pkt 2 i 4 i § 3, art. 108 § 1, 3 i 4, art. 109 § 1 w zakresie art. 29, art. 109 § 2 pkt 1, art. 110 § 1, § 2 pkt 2 i § 3, art. 111 § 1-4 i § 5 pkt 1, art. 112 § 1-5, art. 112b, art. 112c, art. 113, art. 114, art. 115-117, art. 118 § 1 oraz art. 119 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa. Brak jest zatem odesłania do przepisu art. 108 § 2 pkt 2 lit. a) Ordynacji podatkowej.

II) Drugi zarzut dotyczył naruszenia art. 115 § 1, § 2 i § 4, § 5 Ordynacji podatkowej poprzez jego błędne zastosowanie polegające na orzeczeniu

o solidarnej odpowiedzialności współnika za zobowiązania podatkowe spółki w sytuacji, w której organ rentowy nie wykazał, że egzekucja z majątku spółki okazała się nieskuteczna.

Sąd Okręgowy podał, że art. 115 § 1 Ordynacji podatkowej stanowi, iż współnik spółki cywilnej, jawnej, partnerskiej oraz komplementariusz spółki komandytowej albo komandytowo-akcyjnej odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie ze spółką i z pozostałymi współnikami za zaległości podatkowe spółki. Przepis § 1 stosuje się również do odpowiedzialności byłego współnika za zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie, gdy był on współnikiem, oraz zaległości wymienione w art. 52 oraz art. 52a powstałe w czasie, gdy był on współnikiem. Za zobowiązania podatkowe powstałe na podstawie odrębnych przepisów po rozwiązaniu spółki, za

zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał po rozwiązaniu spółki, oraz za zaległości wymienione w art. 52 oraz art. 52a powstałe po rozwiązaniu spółki, odpowiadają osoby będące współnikami w momencie rozwiązania spółki (§ 2). Orzeczenie o odpowiedzialności, o której mowa w § 1, nie wymaga uprzedniego wydania decyzji w sprawach, o których mowa w art. 108 § 2 pkt 2, a rozstrzygnięcie w tych sprawach następuje w decyzji orzekającej o odpowiedzialności (§ 4). Przepis § 4 stosuje się również w przypadku rozwiązania spółki (§ 5).

Według Sądu, artykuł 115 Ordynacji podatkowej nie zawiera zatem wymogu bezskuteczności egzekucji, a ten artykuł odnosi się do spółki jawnej, której współnikiem jest odwołujący się.

III) Trzecim z zarzutów był zarzut naruszenia art. 107, art. 108 § 1 oraz art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej poprzez ich błędną wykładnię polegającą na pominięciu stwierdzenia w sentencji decyzji ZUS, że orzeczona odpowiedzialność podatkowa osoby trzeciej – skarżącego – współnika spółki, ma charakter odpowiedzialności solidarnej z podatnikiem – spółką oraz pozostałymi jej współnikami.

W związku z takim zarzutem Sąd zważył, że zaskarżoną decyzją z 5 września 2017 r. organ rentowy orzekł o odpowiedzialności odwołującego się za zobowiązania spółki jawnej (...) C. B., W. G., solidarnie z C. B. oraz ww. spółką z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami za zwłokę oraz kosztami postępowania egzekucyjnego w łącznej kwocie 402.140,97 zł, w tym: na ubezpieczenia społeczne: 240.968,17 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres od 03/2013 r. do 07/2013 r., od 09/2013 r. do 10/2013 r., od 12/2013 r. do 02/2014 r., 04/2014 r., od 06/2014 r. do 04/2017 r.; 47.928 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na 5 września 2017 r.; 12.178,46 zł z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego; na ubezpieczenie zdrowotne: 61.029,57 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres od 12/2012 r. do 01/2013 r., od 03/2013 r. do 07/2013 r., od 09/2013 r. do 01/2014 r., od 03/2014 r. do 04/2017 r.; 12.185 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na 5 września 2017 r.; 3.242,70 zł z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego; Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych: 19.751,72 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres 12/2012 r., od 03/2013 r. do 07/2013 r., od 09/2013 r. do 02/2014 r., od 06/2014 r. do 04/2017 r., 3.951 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na 5 września 2017 r.; 906,35 zł z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego. Z treści sentencji jednoznacznie wynika, iż odwołujący się odpowiada za zobowiązania spółki (...) C. B., W. G. spółka jawna z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami za zwłokę oraz kosztami postępowania egzekucyjnego w łącznej kwocie 402.140,97 zł, solidarnie z drugim współnikiem (C. B.) i ze spółką jawną (...) C. B., W. G..

Kierując się powyższymi względami Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Kosztami procesu na podstawie art. 98 k.p.c. obciążony został odwołujący się zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, przy czym Sąd Okręgowy pozostawił, na mocy art. 108 § 1 k.p.c., ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu (pkt 2 sentencji).

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył odwołujący się skarżąc wyrok w całości i zarzucając:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego i procedury administracyjnej, które to naruszenia miały wpływ na wynik sprawy, tj. przepisów: a) art. 108 § 2 pkt 2 lit. a) Ordynacji podatkowej poprzez wydanie decyzji w sprawie odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej w sytuacji, w której nie doszło do prawidłowego wydania i doręczenia decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego spółki pod firmą (...) W. G. C. B. Sp. j.; b) art. 115 § 1, § 2, § 4 i § 5 Ordynacji poprzez jego błędne zastosowanie polegające na orzeczeniu o solidarnej odpowiedzialności współnika za zobowiązania podatkowe Spółki w sytuacji, w której organ podatkowy nie wykazał, że egzekucja z majątku Spółki okazała się bezskuteczna, przy odwołaniu się do przepisu art. 115 Ordynacji podatkowej, który nie ma zastosowania w niniejszej sprawie; c) art. 107, art. 108 § 1 oraz art. 116 § 1 Ordynacji poprzez ich błędną wykładnię polegającą na pominięciu stwierdzenia w sentencji

decyzji ZUS, że orzeczona odpowiedzialność podatkowa osoby trzeciej - skarżącego - współnika Spółki, ma charakter odpowiedzialności solidarnej z podatnikiem - Spółką oraz pozostałymi jej współnikami;

2) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a to:

a) art. 233 § 1 k.p.c. polegające na cząstkowej lub wybiórczej lub nieprawidłowej ocenie materiału dowodowego i przyjęcie błędnych ustaleń faktycznych i prawnych co doprowadziło do wydania zaskarżonego wyroku; b) art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez zaniechania podejmowania przez Sąd pierwszej instancji działań zmierzających do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy, które były sporne, co w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy oraz uniemożliwiło skarżącemu realizację konstytucyjnie zagwarantowanych praw do sądu zgodnie z art. 45 Konstytucji RP, c) art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 217 § 3 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z przesłuchania odwołującego się;

d) art. 328 § 2 k.p.c. polegające na zaniechaniu podania przez Sąd pierwszej instancji faktów, jakie ustalił i na jakich oparł się wydając wyrok, jak również niewyjaśnieniu podstawy prawnej wyroku z podaniem przepisów prawa. W oparciu o powyższe zarzuty odwołujący się wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji w celu ponownego rozpoznania sprawy oraz o zasądzenie na jego rzecz od organu rentowego kosztów procesu za I i II instancję z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Odwołujący się wniósł również o nieobciążanie go kosztami procesu za I i II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu.

Po myśli art. 15zszs³ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, 567, 568 i 695), jeżeli w sprawie rozpoznawanej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, w której apelację wniesiono przed dniem 7 listopada 2019 r., sąd drugiej instancji uzna, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, może skierować sprawę na posiedzenie niejawne, chyba że strona wniesie o przeprowadzenie rozprawy lub wnosi o przeprowadzenie niepodlegającego pominięciu dowodu z zeznań świadków lub przesłuchania stron. Wniosek o przeprowadzenie rozprawy składa się w terminie 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o skierowaniu sprawy na posiedzenie niejawne. Sąd Apelacyjny poinformował pełnomocnika odwołującego się i pełnomocnika organu rentowego o powyższym i skierowaniu sprawy do rozpoznania na posiedzenie niejawne. Strony nie zgłosiły żadnych wniosków.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji przeprowadził właściwie postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania. W świetle powyższego zarzuty apelacji nie mogły doprowadzić do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Na wstępie Sąd Apelacyjny zwraca uwagę na nietrafne zarzucenie Sądowi Okręgowemu oprócz naruszenia przepisów prawa materialnego „naruszenie przepisów procedury administracyjnej”. Formalne wady postępowania przed organem rentowym, podobnie jak formalne wady decyzji administracyjnej wydanej przez organ rentowy, nie powodują, co do zasady, jej uchylenia ani stwierdzenia jej nieważności. Sąd ubezpieczeń społecznych ocenia zasadność roszczeń odwołującego się, a nie formalną legalność postępowania przed organem rentowym. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych postępowanie sądowe nie stanowi prostej kontynuacji postępowania administracyjnego. Tylko w wyjątkowych wypadkach sądowa kontrola decyzji organu rentowego przeprowadzana jest przez pryzmat przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Zasadę posiłkowego stosowania przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych wyrażono w art. 180 k.p.a. Jego treść normatywna z jednej strony oznacza przyznanie pierwszeństwa w sprawach z zakresu ubezpieczeń

społecznych przepisom szczególnym, z drugiej zaś zwraca uwagę, że postępowanie odwoławcze toczy się, poprzez zastosowanie art. 83 ust. 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 266; dalej jako: „ustawa systemowa”), na zasadach i w trybie określonym w Kodeksie postępowania cywilnego. Z przytoczonych regulacji jednocześnie wynika, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych pierwszeństwo w zastosowaniu mają przepisy szczególne (np. przepisy ustawy systemowej), natomiast przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się wtedy, gdy określonej kwestii nie normują przepisy szczególne. Jednocześnie w niniejszym postępowaniu nie stwierdzono takich wad formalnych zaskarżonej decyzji, które dyskwalifikowałyby ją w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego.

Przechodząc do oceny podniesionych zarzutów wskazać należy, że w pierwszej kolejności rozważenia wymagają zarzuty naruszenia przepisów postępowania, gdyż prawidłowość zastosowania lub wykładni prawa materialnego może być właściwie oceniona jedynie na kanwie niewadliwie ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Skuteczne zatem zgłoszenie zarzutu dotyczącego naruszenia prawa materialnego wchodzi zasadniczo w rachubę tylko wtedy, gdy ustalony przez sąd pierwszej instancji stan faktyczny, będący podstawą zaskarżonego wyroku, nie budzi zastrzeżeń. Jest to pogląd powszechnie przyjęty w orzecznictwie.

Skarżący zarzucił naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzut ten należało ocenić jako bezzasadny. Zauważyć bowiem należy, że skuteczność zarzutu procesowego w postaci naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. ograniczona jest do sytuacji, w której treść uzasadnienia skarżonego wyroku uniemożliwia kontrolę instancyjną. W systemie apelacji pełny sąd drugiej instancji jest sądem merytorycznym, a postępowanie odwoławcze jest kontynuacją postępowania przed sądem pierwszoinstancyjnym. Stąd też uchybienia dotyczące uzasadnienia, nieprowadzące do trudności w identyfikacji motywów rozstrzygnięcia sprawy, mają marginalne znaczenie dla możliwości rozpoznania apelacji. W tym kontekście wskazać należy, że z treści uzasadnienia Sądu Okręgowego jasno wynikają motywy, którymi Sąd się kierował przy wyrokowaniu. Wbrew zatem zarzutowi apelacji, pisemne uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia wymagania art. 328 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed 7 listopada 2019 r.

Kolejnym zarzutem apelacji jest zarzut naruszenia art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 217 § 3 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z przesłuchania odwołującego się. Według Sądu Apelacyjnego przy redagowaniu tego zarzutu raczej doszło do omyłki pisarskiej - choć w uzasadnieniu apelacji pojawiła się fraza o ustalaniu okoliczności faktycznych w oderwaniu od treści opinii biegłego, a przecież dowód z opinii biegłego nie był przeprowadzony – omyłka ta jednak pozostaje bez znaczenia dla oceny zarzutu jako bezzasadnego. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku w przejrzysty sposób wyjaśnił, dlaczego pominął dowód z przesłuchania odwołującego się w charakterze strony. Skarżący formułując omawiany zarzut do okoliczności wskazanych przez Sąd nie odniósł się twierdząc jedynie, sprzecznie ze stanem faktycznym wynikającym z akt sprawy, że Sąd Okręgowy nie poinformował pełnomocnika o przychyleniu się do wniosku o przedłużenie terminu do złożenia wszelkich zarzutów i wniosków dowodowych, uzasadnionego chorobą odwołującego się i brakiem z nim kontaktu.

Sąd może pominąć dowód z przesłuchania strony, jeżeli strona przez własne zaniechania uniemożliwia jego przeprowadzenie. Chodzi przede wszystkim o niestawiennictwo strony na przesłuchanie, co w sprawie niniejszej nie miało miejsca. Wystąpiła jednak sytuacja, która usprawiedliwia decyzję procesową Sądu pierwszej instancji. Jak zauważył Sąd pierwszej instancji, zarządzeniem z 12 marca 2018 r. zakreślono pełnomocnikowi odwołującego się termin 14 dni na ustosunkowanie się do odpowiedzi na odwołanie, w tym zgłoszenie wszelkich zarzutów i wniosków dowodowych pod rygorem pominięcia. Powyższe zarządzenie pełnomocnik odebrał 27 marca 2018 r. Następnie termin ten, na wniosek pełnomocnika odwołującego się, został przedłużony do 24 kwietnia 2018 r. Informacja o przedłużeniu terminu, wbrew odmiennemu twierdzeniu pełnomocnika skarżącego, została doręczona pełnomocnikowi w dniu 17 kwietnia 2018 r. (godz. 13:18) faksem na numer telefonu widniejący w nagłówku pisma procesowego pełnomocnika z 9 kwietnia 2018 r. (k 37 i 38 a. s.)

Pełnomocnik odwołującego się w określonym terminie nie złożył żadnych wniosków dowodowych i dopiero na rozprawie w dniu 25 maja 2018 r. wniósł o przesłuchanie odwołującego się w charakterze strony nie określając tezy dowodowej. W tej sytuacji Sąd Okręgowy zasadnie pominął dowód jako spóźniony, przy czym podjęcie takiej decyzji procesowej było spowodowane również brakiem wskazania tezy dowodowej we wniosku dowodowym.

Dalej za nietrafny należało uznać zarzut naruszenia art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. Art. 232 k.p.c. stanowi o inicjatywie dowodowej, która spoczywa na stronach, a wyjątkowo na sędzie. Nie jest rzeczą sądu poszukiwanie za stroną dowodów przez nią niewskazywanych, mających na celu udowodnienie jej twierdzeń (por. Sąd Najwyższy w wyroku z 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96, Legalis nr 30454). Również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, charakteryzujących się występowaniem pierwiastka publicznego, rozpoznawanych w postępowaniu odrębnym, sąd nie ma obowiązku prowadzenia postępowania dowodowego z urzędu, a podstawy dla przeciwnego twierdzenia nie stanowił obowiązujący do 7 listopada 2019 r. art. 468 k.p.c. (por. Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z 19 września 2019 r., III AUa 1267/18, Legalis nr 2264407). Zresztą w sprawie, mając na względzie przepisy prawa materialnego stanowiące podstawę rozstrzygnięcia, byłby problem ze sformułowaniem okoliczności, które miałyby zostać wykazane w sytuacji, gdy strona odwołująca się nadal prezentuje stanowisko, że nie może podjąć polemiki z ZUS „na temat rzekomych zobowiązań spółki” i to mimo odwoływania się przez ZUS do obowiązujących regulacji prawnych, w tym do tego, że art. 108 § 2 Ordynacji podatkowej na mocy odesłania zawartego w art. 31 i 32 ustawy systemowej nie ma zastosowania i wyjaśnienia tej kwestii w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Podobnie rzecz się ma z twierdzeniem, że bezskuteczność egzekucji z majątku spółki jawnej jest warunkiem orzeczenia o odpowiedzialności współników za jej długi składkowe.

Skarżący sformułował wreszcie zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. polegający na częściowej lub wybiórczej lub nieprawidłowej ocenie materiału dowodowego i przyjęcie błędnych ustaleń faktycznych i prawnych, co doprowadziło do wydania zaskarżonego wyroku. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w powyższej postaci nie mógł zostać oceniony za trafny, w istocie nie został on uzasadniony. Tymczasem skuteczne zarzucenie naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wskazania przez skarżącego, jaki konkretnie dowód mający istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy sąd uznał za wiarygodny i mający moc dowodową albo za niewiarygodny i niemający mocy dowodowej, i w czym przy tej ocenie przejawia się naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów oraz błędne wnioskowanie sądu. Kwestionowanie dokonanej przez sąd oceny dowodów nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych, korzystnych dla skarżącego ustaleń stanu faktycznego, dokonanych na podstawie własnej, korzystnej dla skarżącego oceny materiału dowodowego (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99). Stwierdzić także należy, iż jeżeli z materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (wyrok Sądu Najwyższego z 27 września 2002 r., II CKN 817/00). Skarżący wymogów powyższych nie dopełnił, wobec czego nie można podzielić omawianego zarzutu.

Przechodząc do oceny zarzutów o charakterze materialnym należy wskazać, że zgodnie z art. 107 § 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1325; dalej jako: „Ordynacja”), znajdującym odpowiednie zastosowanie w sprawie na podstawie art. 31 i art. 32 ustawy systemowej, w przypadkach i w zakresie przewidzianych w rozdziale 15 działu III, za zaległości składkowe płatnika odpowiadają całym swoim majątkiem solidarnie z płatnikiem również osoby trzecie. Stosownie do art. 107 § 2 pkt 2 i 4 Ordynacji podatkowej, osoby trzecie odpowiadają również za odsetki za zwłokę od zaległości składkowych, jak też koszty postępowania egzekucyjnego.

Jak już wskazano powyżej, na podstawie art. 31 i art. 32 ustawy systemowej powyższe przepisy stosuje się odpowiednio do należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, a także składek na Fundusz

Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. O odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej organ rentowy orzeka w drodze decyzji (art. 108 § 1 Ordynacji podatkowej) odpowiednio stosowany.

Natomiast odpowiedzialność za zaległości spółek jawnych uregulowana została szczegółowo w art. 115 Ordynacji. Zgodnie z § 1 tej regulacji, wspólnik spółki jawnej odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie ze spółką i z pozostałymi wspólnikami za zaległości składkowe spółki. Przepis § 1 stosuje się również do odpowiedzialności byłego wspólnika za zaległości składkowe

z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie, gdy był on wspólnikiem oraz zaległości wymienione w art. 52 powstałe w czasie, gdy był on wspólnikiem. Za zobowiązania składkowe powstałe, na podstawie odrębnych przepisów, po rozwiązaniu spółki odpowiadają osoby będące wspólnikami w momencie rozwiązania spółki (art. 115 § 2 ordynacji podatkowej).

Z cytowanych regulacji wynika, że omawiana odpowiedzialność składkowa obejmuje zaległości spółki jawnej i dotyczy wspólników takiej spółki. Wspólnicy spółki jawnej odpowiadają za wszystkie zaległości spółki istniejące w okresie, w którym byli wspólnikami – bez względu na datę ich powstania (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 9 grudnia 2014 r., I FSK 1965/13). Pogląd ten nie budzi wątpliwości w judykaturze.

Niezależnie od tego, co wyjaśnił Sąd Okręgowy, że art. 31 ustawy systemowej nie odsyła do § 2 art. 108, a jedynie do pozostałych jednostek redakcyjnych tego przepisu, tj. § 1, 3 i 4, Sąd Apelacyjny zważył, że zgodnie z zasadą wynikającą z art. 108 § 2 pkt 2 lit. a Ordynacji podatkowej, postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności osoby trzeciej za zaległości podatkowe podatnika jest poprzedzone wydaniem decyzji określającej zobowiązanie podatkowe podatnika. Stosownie bowiem do treści tego przepisu postępowanie w sprawie odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej nie może zostać wszczęte przed dniem doręczenia decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego. Samo orzeczenie o odpowiedzialności osoby trzeciej następuje dopiero po uprawomocnieniu się decyzji wobec pierwotnego dłużnika. Przepis art. 115 § 4 Ordynacji przewiduje jednak wyjątek od tej generalnej zasady. Orzeczenie zatem o odpowiedzialności wspólników spółki cywilnej, jawnej, partnerskiej oraz komplementariuszy spółki komandytowej albo komandytowo-akcyjnej za zaległości podatkowe spółki z tytułu zobowiązań podatkowych powstałych z mocy prawa nie wymaga uprzedniego wydania decyzji określających zobowiązanie podatkowe. W tym przypadku określenie wysokości zobowiązań podatkowych spółki następuje w decyzji orzekającej o odpowiedzialności osoby trzeciej. Celem tej regulacji jest odstąpienie od wymogu przewidzianego w art. 108 § 2 pkt 2 Ordynacji, co z pewnością ma wpływ na szybkość postępowania.

Zawarty w art. 115 § 4 Ordynacji zwrot „nie wymaga uprzedniego wydania decyzji”, należy jednak odczytywać w ten sposób, że w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności wspólnika jawnej za zaległości podatkowe tej spółki organ podatkowy może korzystać z wcześniej wydanej decyzji tzw. wymiarowej, w której określono spółce wysokość zobowiązania podatkowego, a dopiero w przypadku braku takiej decyzji, postępowanie będzie łączyło w sobie elementy postępowania wymiarowego oraz postępowania zmierzającego do wydania decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej (tak: wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 17 stycznia 2012 r., I FSK 466/11; z 25 maja 2016 r., I FSK 1447/15).

Sąd Najwyższy w postanowieniu z 26 września 2017 r. (II UZ 51/17), wyraził też pogląd, który tutaj. Sąd w całości podziela, że odpowiedzialność wspólników spółki jawnej za dług spółki powstaje ex lege w stosunku do każdego ze wspólników oddzielnie. Na podstawie art. 22 § 2 k.s.h. każdy wspólnik odpowiada bowiem za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem solidarnie z pozostałymi wspólnikami oraz ze spółką.

Stosunek prawny spółki jawnej oparty jest na wzajemnych relacjach między spółką – jako odrębnym podmiotem – a jej wspólnikami. Należy oddzielić ten stosunek, jako wewnętrzny stosunek spółki (art. 37-57 k.s.h.), od stosunków zewnętrznych, tj. stosunku do osób trzecich (art. 28-36 k.s.h.). Wierzyciel spółki jawnej może domagać się zaspokojenia od każdego z dłużników solidarnych określonych w art. 115 Ordynacji, tak samo jak na podstawie art. 22 § 2 k.s.h., bez względu na ukształtowane między wspólnikami stosunki wewnętrzne. Zaspokojenie wierzyciela spółki przez jednego ze wspólników będącego dłużnikiem solidarnym może później skutkować jego roszczeniami

regresowymi wobec pozostałych dłużników solidarnych, lecz okoliczność ta nie wpływa na kształt i zakres uprzedniej odpowiedzialności dłużnika solidarnego wobec wierzycieli spółki na podstawie art. 376 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z 23 kwietnia 2009 r., IV CSK 558/08).

Wobec powyższego nie można podzielić podniesionych zarzutów naruszenia prawa materialnego.

W zaskarżonej decyzji wyraźnie zastrzeżono, że odwołujący się odpowiada solidarnie z drugim współnikiem oraz ze spółką.

Należy też wskazać, że ustalenie okoliczności w postaci bezskuteczności egzekucji wobec spółki nie miało większego znaczenia dla oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji. Dla orzeczenia o odpowiedzialności współników za zaległości składkowe spółki osobowej wymagane jest bowiem jedynie posiadanie przez te spółki tych zaległości – art. 115 Ordynacji nie przewiduje żadnych okoliczności egzoneracyjnych. Zatem w decyzji wydanej na podstawie art. 115 Ordynacji w zw. z art. 31 art. 32 ustawy systemowej, nie ma potrzeby wykazywania bezskuteczności egzekucji.

Wobec braku możliwości powoływania się przez odwołującego się – jako współnika spółki jawnej – na jakiegokolwiek okoliczności egzoneracyjne, dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy bez znaczenia pozostawała również kondycja finansowa spółki w dacie wymagalności poszczególnych należności składkowych (skarżący w uzasadnieniu apelacji wskazywał, że spółka mogła uregulować swoje zobowiązania wobec organu rentowego).

Mając zatem na względzie powyższe rozważania, należało stwierdzić, że zachodziły podstawy do wydania zaskarżonej decyzji stwierdzającej odpowiedzialność odwołującego się jako współnika (...) C. B., W. G. spółka jawna z siedzibą w W. za zaległości składkowe tej spółki i decyzję tą zasadnie Sąd pierwszej instancji uznał za prawidłową.

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny, działając na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację jako bezzasadną.

Sędziowie: Przewodniczący:

Renata Szelhaus Magdalena Kostro-Wesołowska

Agnieszka Ambroziak